

ВІДГУК

на дисертаційну роботу Пономарьова Віктора Олександровича
«Особливості побудови тренувального процесу спортсменів рукопашного бою з урахуванням набутого спортивного досвіду», подану на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт (01 Освіта/Педагогіка)

Актуальність теми.

Рукопашний бій – це сукупність приймів із різних єдиноборств для прикладної підготовки правоохоронних структур та силових відомств. В той же час, склалась система спортивної підготовки рукопашного бою із відпрацьованими правилами змагань та оцінки рівня кваліфікації спортсменів.

Рукопашний бій, як система спортивних єдиноборств має спільні ознаки із різними видами боротьби, боксу, ММА та східних єдиноборств. Однак, за останні роки виявилась потреба у відпрацюванні самостійної системи підготовки спортсменів в рукопашному бої.

Підготовка спортсмена у рукопашному бою є багатостороннім процесом, із використанням різноманітних засобів, методів, методичних підходів до підготовки спортсмена до спортивних досягнень.

Враховуючі, що сучасний спорт вимагає постійно зростання обсягу тренувальних і змагальних навантажень у процесі підготовки, постає важливим завдання застосування сучасних технологій для оптимізації тренувального процесу у рукопашному бої.

Особливої уваги вимагає той факт, що до рукопашного бою часто приходять спортсмени, які попередньо мали досвід занять іншими єдиноборствами. Тому, виникає необхідність доповнення у систему тренування індивідуальних програм для забезпечення відсутньої практики відповідних елементів для рукопашного бою. Наприклад, якщо спортсмен має досвід борцівської практики, йому необхідно додати ударні прийоми. Якщо

спортсмен має досвід в ударних єдиноборствах, йому необхідно опанувати борцівську техніку.

Не дивлячись на існуючу проблему розробки відповідних тренувальних програм для спортсменів рукопашників, із урахуванням попереднього досвіду занять іншими єдиноборствами, практично відсутні дослідження та практичні рекомендації з цього приводу.

У зв'язку із вищезгаданим дисертаційна робота Пономарьова Віктора Олександровича «Особливості побудови тренувального процесу спортсменів рукопашного бою з урахуванням набутого спортивного досвіду» є актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми науково-дослідної роботи кафедри єдиноборств «Психо-сенсорна регуляція рухової діяльності спортсменів ситуативних видів спорту» (держреєстраційний номер 0116U008943) на 2016-2020 рр., а також теми «Оптимізація тренувального процесу в єдиноборствах» (держреєстраційний номер 0121U112873) на 2020 та 2024 рр.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, та їх достовірність. Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що висвітлені у дисертаційній роботі, повною мірою відповідають меті і завданням та обґрунтовані наведеними даними згідно з результатами дослідження. Розв'язання поставлених у роботі завдань супроводжується використанням комплексу взаємозв'язаних сучасних методів дослідження. Отримані результати дослідження базуються на достатньому фактичному матеріалі, що цілком забезпечує належну достовірність і обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи та сформульованих у ній висновків. Ступінь

вірогідності отриманих кількісних даних забезпечена значним обсягом дослідження, кількістю випробовуваних, отриманими цифровими даними, використанням у роботі сучасних методів дослідження та застосуванням адекватних методів статистичного опрацювання матеріалів.

Наукова новизна роботи

Автором вперше запропоновано структуру та зміст річної підготовки спортсменів рукопашного бою на основі різних чинників підготовленості спортсмена.

З урахуванням досвіду спортсмена автором розглянуто сильні та слабкі сторони та розвиток відповідних рухових якостей для подальшої побудови річного макроциклу.

Автором визначено динаміку показників загальної та спеціальної фізичної підготовленості спортсменів рукопашного бою протягом річного циклу підготовки.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці науково-прикладних положень удосконалення підготовки спортсменів з рукопашного бою у структурі річного макроциклу. Положення дисертаційного дослідження стосуються рівня підготовленості спортсменів-рукопашників. Окремі напрацювання стосуються розробки методики ліквідації психологічних бар'єрів, що перешкоджають техніко-тактичному удосконаленню досягнутого рівня майстерності спортсменів з рукопашного бою.

Основні результати дослідження впроваджено у навчальний процес Національної академії Національної гвардії України, навчальний процес Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, навчальний процес Харківської державної академії фізичної культури, тренувальний

процес Управління у справах молоді та спорту Харківської обласної державної адміністрації.

Повнота викладу наукових положень, висновків та рекомендацій здобувача в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 20 наукових праць, з яких 6 статей – у спеціалізованих фахових виданнях України категорії Б. Опубліковані праці повною мірою висвітлюють матеріали дисертаційної роботи

Оцінка змісту дисертації та її основних положень. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатка. Загальний обсяг роботи становить 262 сторінки у тому числі основного тексту – 179 сторінок. Дисертація містить 65 таблиць, 6 рисунків, 6 додатків. Список використаних джерел містить 195 найменувань.

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми дослідження і формулюється наукове завдання; вказується зв'язок дисертаційного дослідження з науковими планами, темами; розкривається науковий апарат дослідження: мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження; визначаються наукова новизна, практична значущість; наводяться дані про особистий внесок здобувача, апробацію та впровадження отриманих результатів, подано інформацію про публікації, структуру та зміст роботи.

У **першому розділі «Теоретичні основи підготовки спортсменів з рукопашного бою»** автором розглядається сутність, поняття та методи підготовки спортсменів-рукопашників. Здійснено ретельний аналіз спеціальної літератури щодо техніки рукопашного бою. Окремо автором розглянуто існуючі підходи аналізу психограми спортсмена рукопашника.

Проаналізовано технічний арсенал у рукопашному бої. Згідно даних наукових джерел, найбільш розповсюджені у рукопашному бої прямі удари ближньою рукою та дальньою рукою, удар з бокової стійки без кроку вперед,

бічні удари ближньою рукою та дальньою рукою, довгий та короткий удари руками знизу, комбінації однотипних та різнотипних ударів руками. В той же час, найбільш розповсюджені удари ногами в рукопашному бою: прямий удар ближньою та дальньою ногою, кругові удари дальньою ногою.

Для обґрунтування отриманих результатів автором застосовувалися роботи з системи підготовки в рукопашному бої (Глазунов С.І., 2011; Вако І., 2020; Радченко Ю.А., 202), сучасних технологій підготовки єдиноборців на етапах багаторічної підготовки (López-González D. E., 2013; Нікітенко О.В., 2019; Пономарьов В.О., 2022), проблемних питань підготовленості в спортивних єдиноборствах (Litwiniuk A., 2019; Turlykhanov D., 2022).

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** автором висвітлено використані у роботі методики дослідження. Для вирішення поставлених завдань використано адекватні методи дослідження.

Було застосовано теоретичний аналіз та узагальнення наукової та методичної літератури, педагогічні методи дослідження, медико-біологічні та психофізіологічні методи дослідження, методи математичної статистики.

У третьому розділі **«Особливості психофізіологічного стану та фізичних показників спортсменів рукопашного бою в залежності від набутого спортивного досвіду»** автор розглядає особливості перекваліфікації з різних видів спорту до тренування з рукопашного бою. Було встановлено, що для ефективної побудови програми тренувального процесу слід враховувати антропометричні характеристики спортсменів, загальну фізичну підготовленість, фізіологічні та психофізіологічні показники. Крім того, додатково автор показав необхідність тестування спеціальної підготовки та техніки виконання прийомів рукопашного бою.

Автором встановлено різний рівень показників фізичної, функціональної та психологічної підготовленості серед спортсменів які прийшли займатися

рукопашним боєм із інших єдиноборств. Запропоновано вираховування побудові тренувального процесу у спортсменів із урахуванням психологічного стану.

У четвертому розділі «Структура, зміст та експериментальне обґрунтування річного макроциклу для спортсменів рукопашного бою з урахуванням набутого спортивного досвіду» представлено аналіз передумов розробки програми перекваліфікації спортсменів до тренувального процесу з рукопашного бою. Для цієї мети запропоновано зміст річного циклу підготовки спортсменів рукопашного бою. За основу було взято спортсменів, які мали високі спортивні показники в інших видах спорту. Окремо розглядаються засоби психологічної підготовки спортсменів рукопашників.

За результатами дослідження запропоновано диференційований підхід корекції тренувального процесу в рукопашному бою, із урахуванням слабких сторін підготовленості серед спортсменів, які мали попередній досвід занять іншими видами спорту.

У п'ятому розділі «Аналіз та узагальнення результатів дослідження» узагальнено результати дисертаційного дослідження відповідно до поставлених завдань. Представлено положення наукової новизни та відмінності отриманих результатів від відомих раніше.

Висновки роботи є логічним завершенням проведених автором досліджень, базуються на широкій інформаційній базі, що включає джерела наукового, нормативного і статистичного характеру. Результати розрахунків та висновки, зроблені на основі отриманих результатів, не викликають сумніву та становлять інтерес як для науки, так і для практики. Висновки до кожного розділу і дисертації в цілому відображають суть виконаних досліджень і тісно пов'язані з їх змістом.

Дискусійні питання дисертаційної роботи

Оцінюючи в цілому позитивно роботу Пономарьова В.О., слід зауважити, що автору не вдалося уникнути певних недоліків у роботі, які переважно носять дискусійний характер:

1. Автором використовується методика визначення життєстійкості (Hardiness Survey). Означена методика широко впроваджується в дослідженнях, пов'язаних із оцінкою професійних якостей та впливу професійної діяльності та здатність людини до професійної адаптації. В даній роботі отримано достовірні кореляційні зв'язки показників життєстійкості із технічними параметрами спортсмена. Нажаль, пояснення отриманих даних результатів в роботі відсутні.

2. В четвертому розділі автор пропонує зразок програми річного циклу підготовки спортсменів рукопашного бою. Однак, виникає питання, чому в цій програмі відсутній контрольний-підготовчий мезоцикл. Адже, для єдиноборств контрольний-підготовчий мезоцикл має значення, особливо після перехідного мезоциклу. Головною метою цього мезоциклу є забезпечення спеціальної підготовки із використанням контрольних поєдинків та групових завдань за ваговими категоріями.

3. У тексті дисертації зустрічаються орфографічні, стилістичні та редакційні помилки.

Однак названі недоліки не вплинули на обґрунтованість і вірогідність основних положень, винесених здобувачем на захист, не применшують новизну, наукову й практичну значущість отриманих результатів.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Пономарьова В.О. «Особливості побудови тренувального процесу спортсменів рукопашного бою з урахуванням набутого спортивного досвіду», є завершеним самостійним дослідженням, має наукову новизну, характеризується новим підходом і

практичною цінністю, відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства освіти і науки № 759 від 31.05.2019) і «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор Пономарьов В.О. заслуговує присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Офіційний опонент

професор кафедри спортивних єдиноборств і силових видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України, доктор біологічних наук, професор

 Г.В. Коробейніков

Підпис Коробейнікова Г.В. засвідчуємо:

Начальник відділу кадрів
Національного університету
фізичного виховання і спорту України

 Л.В.Циганок

Проректор з науково-педагогічної роботи
Національного університету
фізичного виховання і спорту України,
доктор наук з фізичного виховання і спорту,
професор

 О.В. Борисова